

Ribnjačarstvo Lipovljani

Poslije oslobođenja naše zemlje uslijed naglog razvoja industrije, jedan dobar dio stanovništva u ovom području počeo je sa migracijom u grad. Također i

modernizacijom i intenzifikacijom poljoprivrede, a posebno uvođenjem mehaničke obrade, jedan dio zemljišta uslijed zamočvarenosti nije bio podesan za

obradu, tako da je već 1960. godine na predjelu između sela Lipovljane, Piljenice i Kraljeva Velika ostao jedan priličan dio neobrađen i napušten.

Izgradnjom autoputa otežan je prilaz iz Lipovljana i Piljenica u predjel bivših Zeljanskih livada.

Rezultat svega toga bio je, da je već 1960. godine na navedenom predjelu ostalo neobrađeno oko 350 ha zemljišta.

Toliki kompleks neobrađenog zemljišta, ili krajnje ekstenzivno korištenog, počeo je predstavljati veliki problem.

Rješenju tog problema prišlo se u dva oblika, i to: prvo da šumarstvo preuzme to zemljište za podizanje plantaža, a kasnije se došlo na ideju izgradnje ribnjaka.

Prva ideja u vrijeme šezdesetih godina, kada je bilo moderno podizanje plantaža euroameričkih topola bila je vrlo ozbiljno prihvaćena.

Prilježni radovi za podizanje topolovih plantaža počeli su 1960. godine, i to: Prvenstveno podići plantažu u šumskom predjelu Čertak. Kao jedan od najvažnijih razloga smatralo se je što su sastojine u Čertaku bile starosti 100 do 120 godina i to slabog uzgoja i kvalitete.

Usljed takvog stanja zatraženo je odobrenje za čistu sječu, koje je i izdano od ondašnjeg Sekretarijata za šumarstvo SRH.

Sa sječom se najprije počelo u odjelu 6, 1960. godine, a 1961. godine u odjelu 9.

U toku 1961. godine jednom temeljitijom analizom došlo se do zaključka da bi podizanje plantaža od euroameričkih topola sa poljoprivrednim međusjevima iziskivalo ogromne troškove koje prirast topole i prihod od međusjeka ne bi mogli opravdati.

1962. godine sječa preostalog dijela šume obustavljena je.

U međuvremenu rodila se ideja o izgradnji ribnjaka, kojim bi se privelo korištenju i napušteno poljoprivredno zemljište.

Kao prvi nosilac izgradnje ribnjaka bilo je Poljoprivredno dobro Potok — Popovača. U toku vršenja pripremnih radova za idejni projekt došlo je do masovnije integracije u poljoprivredi, i 1966. godine kao nosilac investicione izgradnje ribnjaka pojavljuje se PIK »Moslavina«, Kutina.

Predviđeni ribnjak trebao se sastojati od dva dijela, i to dijela Lipovljani i dijela kod Ivanić Grada.

Dio Lipovljani ili, po ondašnjem nazivu, Piljenice predviđen je sa kompletnom proizvodnjom mlađa i konzuma, a dio kod Ivanić Grada samo za proizvodnju konzuma, a mlađem bi se snabdijevao iz Lipovljana.

Ideja o izgradnji šaranskih ribnjaka Lipovljani i Ivanić Grad naišla je na veliki otpor kod okolnog seoskog stanovništva i šumara. Za stanovništvo problem je predstavljao što ribnjaci zalaze i na zemljišta koja su obrađivana, a navodilo se kao razlog magla, komarci i slično.

Isto tako i za šumarstvo taj ribnjak predstavljao je nepodesan objekat radi njegovog zalaženja i na šumsko zemljište.

Ekonomskim analizama nastojalo se dokazati da je to promašena investicija, da je korisnije podizanje plantaža, šume i slično.

Usljed toga što PIK »Moslavina« nije mogao stvoriti sredstva za učešće za zajam, on je kao nosilac izgradnje otpao. Vršen je niz pokušaja da se nađe poduzeće sposobno za takav zahvat, pa se čak kontaktiralo i sa stranim financerima.

Pošto su ti svi pokušaji ostali bezuspješni, odustalo se je od izgradnje na neodređen rok.

Sumarija Lipovljani, koja je bila u sklopu bivšeg Šumskog gospodarstva »Garjevica« Kutina, bila je izvrgnuta stalnom eksploataciju i prelijevanju sredstava iz Lipovljana na druge predjele bilo je konstantno.

Kolektiv Sumarije Lipovljani, shvaćajući vrijednost šuma kojim upravlja i njihov značaj za razvoj ovoga kraja bio je suočen s tim problemom, i nije se mirio s tim da se tolika privredna bogatstva koriste i stvorena sredstva nepovratno prelijevaju.

Isto tako pojavljuje se i novi problem: višak radne snage. Usljed mehanizacije sječe i izrade, kao i utovara, broj zaposlenih sa 125 1966. godine treba se smanjiti na 95 u 1967. godini.

U kraju kao što je ovaj, bez industrije, rješenje takvog problema sigurno bi izazvalo niz socijalnih i političkih problema.

Pritisnuti takvim stanjem, razmišljalo se kako i na koji način riješiti na što bezbolniji način takve probleme.

U 1966. godini preko štampe, radija i televizije došlo se do objektivnih podataka o ekonomičnosti ribnjačarske proizvodnje, što je izazvalo poseban interes, obzirom na postojeću ideju o izgradnji ribnjaka.

Razuvjereni u svome mišljenju i uvjereni u rentabilnost izgradnje ribnjaka, kolektiv Sumarije Lipovljani početkom 1967. godine na zboru kolektiva donosi odluku o izgradnji ribnjaka.

1. IV 1967. godine Radnički savjet Šumskog gospodarstva »Garjevica« Kutina donosi odluku o izgradnji ribnjaka Lipovljani, s time, da se iz planiranih površina za ribnjak izuzme šumski predjel Zovik.

U toku 1967. godine nastavlja se sa sječom šume i započinje sa otkupom zemljišta, izradom glavnog projekta, a u mjesecu lipnju 1968. godine započinje se sa izgradnjom.

Idejni i glavni projekt izradilo je Poduzeće za projektiranje »Projekt« Zagreb, a izvođenje radova preuzelo je Građevno poduzeće »Tehnika« Zagreb. Investiciona suma iznosila je 11.000.000 Din, u koji iznos nije ušao otkup zemljišta, glavni projekt i troškovi krčenja zemljišta i vađenje panjeva.

Konstrukcija financiranja sastojala se je:

— kredit od »Poljobinke«, Beograd	5.500.000 Din
— kredit od kom. banke Kutina	2.500.000 Din
— vlastita sredstva	3.000.000 Din

Pošto predjel predviđa za izgradnju presijeca autoput, izgradnja je organizirana u dvije faze.

Prva faza, koja je predviđena za izgradnju u 1968. godini sastojala se iz glavnog dovodnog kanala iz rijeke Pakre, sifona ispod autoputa i ribnjaka III, IV, V i VI, kao i zimovnika i komunikacija, te odvodnog kanala.

Druga faza, koja je predviđena za 1969. godinu sastojala se iz ribnjaka I i II, mrijestilišta, rastilišta, mladičnjaka, kao i ostalih objekata.

Prva faza dovršena je u zadovoljavajućem roku, te je već 1969. godine postignuta proizvodnja na površini od 420 ha. Također i druga faza završena je na vrijeme, te je ribnjak Lipovljani 1970. godine stavljen cijeli u proizvodnju.

Ukupna bruto površina ribnjaka iznosi cca 750 ha, a neto proizvodna površina iznosi 680 ha.

Kod projektiranja ribnjaka strogo se vodila briga o što ekonomičnijoj i racionalnijoj proizvodnji. Nastojalo se je koristiti prirodne okolnosti do maksimi-

muma; konfiguracija terena, autoput, gravitacijsko nadvođenje, komunikacije i ostalo.

Glavni projektant i nadzorni organ kod izgradnje ribnjaka bio je Matan inž. Zoltan, a tehnološku studiju ribnjaka Lipovljani izradio je Institut za slatkovodno ribarstvo Zagreb.

Kako je već rečeno, ribnjak se snabdijevao vodom iz rijeke Pakre, čije je slivno područje zapadna strana Psunja. Količine vode dozvoljavaju maksimalno korištenje ribnjaka, jer Pakrom protiču velike količine vode kroz čitavu godinu.

Raspored objekata napravljen je tako da su oblikovana dva centralna dijela i to na jugu A, a na sjeveru B. Na tim centralnim dijelovima nalaze se i upusti i ispusti vode. Didenzije upusta, ispusta, kao i dovodnog kanala i odvodnih kanala u potpunosti odgovaraju potrebama suvremenog intenzivnog uzgoja ribe. Također i raspored dijela za proizvodnju mladica funkcionalan je i ne stvara poteškoće u proizvodnji.

Već je napomenuto da je ribnjak Lipovljani jednim dijelom stavljen u proizvodnju 1969. god.

Proizvodnja je postignuta, i to:

- 1969. god. na pov. od 420 ha 1136 kg/ha koef. 2,57
- 1970. god. na pov. od 651 ha 1088 kg/ha koef. 3,14
- 1971. god. na pov. od 663 ha 1288 kg/ha koef. 3,04

Visok koeficijent upozorava nas da je tlo siromašno i da treba više povesti brigu oko uzgoja planktona.

Mlad za proizvodnju u 1969. godini nabavljen je s ribnjaka Končanica, a 1970. pretežno sa ribnjaka Siščani. Za 1971. godinu nasad je izvršen sa mladem iz vlastite proizvodnje, a također i u 1972. god., i to kompletiran sa svim vrstama: šaran, som, smuđ, i linjak.

Financijski rezultati postignuti u toku trogodišnje proizvodnje, unatoč određenim poteškoćama, u potpunosti odgovaraju i pozitivni su.

Redovna prateća pojava kod svih novih objekata, a to su kadrovi i obrada tržišta, na ribnjaku Lipovljani nije izazvala većih poteškoća, tako da se već sada može slobodno reći da je pitanje kadrova dobro riješeno, kao i plasman na tržištu.

Daljnji razvoj ribnjaka Lipovljani nije predviđen u osvajanju novih površina, nego se sastoji u kompletiranju opreme, kako bi se proces proizvodnje do maksimuma mehanizirao, od hranjenja ribe, izlova i transporta. Planira se i podizanje umjetnog mriještista.

Također imamo u planu u sklopu ribnjaka izgraditi lovno-turističko-ugostiteljski objekat, čime bi se stvorila mogućnost za odmor i rekreaciju radnih ljudi.

I, na kraju, dužni smo reći, da smo unatoč tome što smo iz jedne druge grane posebno drugarski i lijepo primljeni u grani ribarstva, da smo unatoč mnogih subjektivnih i objektivnih poteškoća uvijek nailazili na pomoć i drugarsko razumijevanje, na čemu se ovom prilikom zahvaljujemo.

Ing. Markanović